

Til lovforslag nr. L 23. Betænkning afgivet af Arbejdsmarkedsudvalget den 10. december 1997

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik, lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., lov om orlov, lov om arbejdsmarkedsuddannelser, lov om kommunal aktivering og lov om aktiv socialpolitik

(Etableringsydelse, dimittender, orlov til ledige, deltagerbetaling på AMU, igangsætningsydelse m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til arbejdsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Ansatte Arkitekters Råd,
 Danske Afspændingspædagoger,
 Journalisternes Arbejdsløshedskasse,
 Knudsen, William, Saksøbing,
 Odense Kommune og
 Socialpædagogernes Landsdækkende Arbejdsløshedskasse.

Der er af arbejdsministeren og af et mindretal stillet ændringsforslag, herunder om deling af lovforslaget. Udvalget har tiltrådt den foreslåede deling. Der henvises i øvrigt til de ledende bemærkninger.

Arbejdsministeren har, for så vidt angår geografisk mobilitet, over for udvalget præciseret, at der ved formidling af arbejde med op til 4 timers transporttid skal være tale om ekstraordinære situationer med mangel på arbejdskraft i nærområdet.

Samtidig vil det blive fastsat, at der skal tages særlige hensyn på grund af familieforhold, herunder til børnefamilier, enlige forældre, fami-

lier med syge eller handicappede medlemmer m.v.

Herefter indstiller et *mindretal* (Socialdemokratiets, Det Radikale Venstres og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget) lovforslagene til *vedtagelse* med de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (Venstres og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller det under A nævnte lovforslag til *vedtagelse uændret*, og det under B nævnte lovforslag til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet kan ikke støtte de ændringsforslag, hvor man trækker forslaget om, at dimittender skal have 52 ugers ordinær beskæftigelse inden for 3 år for at få adgang til individuelt beregnede dagpenge, tilbage. Det var en berettiget stramning, der var lagt op til, og ifølge lovforslaget betyder ændringen et mindrepå 50 mio. kr.

Mindretallet støtter de øvrige stramninger i lovforslaget, men mener, at der er behov både for reformer og yderligere opstramninger på området.

Mindretallet finder det uheldigt, at deltagerbetalingen på AMU bortfalder, idet prioriterin-

gen af kurserne falder bort, og det adfærdse-
regulerende element, som findes i deltagerbeta-
lingen, bortfalder ligeledes.

Mindretallet havde gerne set, at alle deltage-
re i AMU-kurser generelt havde betalt f.eks.
100 kr. pr. uge. Dog skulle de regionale ar-
bejdsmarkedsråd have finansieret betalingen
for de ledige, som deltog i forbindelse med en
handlingsplan. Ophævelse af deltagerbetalin-
gen er et forkert signal at sende til arbejdsmar-
kedet, ligesom det bliver konkurrenceforvri-
dende i forhold til de private kursusudbydere.

Et *tredje mindretal* (Socialistisk Folkeparti
medlem af udvalget) indstiller det under A
nævnte lovforslag til *forkastelse* ved 3. behand-
ling. Mindretallet vil dog stemme for de af ar-
bejdsministeren stillede ændringsforslag. Min-
dretallet indstiller det under B nævnte lovfors-
lag til *vedtagelse* med det af arbejdsministeren
stillede ændringsforslag.

Mindretallet konstaterer med tilfredshed, at
regeringen som et resultat af finanslovsfor-
handlingerne trækker forslaget om, at dimit-
terende ikke kan optjene fulde dagpenge som
hidtil, tilbage. Som det fremgår af bemærknin-
gerne til ændringsforslag nr. 2-4, er ændrings-
forslagene »en udmøntning af en aftale mellem
regeringen, Centrum-Demokraterne og Socia-
listisk Folkeparti«.

Socialistisk Folkeparti konstaterer også med
tilfredshed, at det vil blive fastsat, at der ved
anvendelse af 4-timers-reglen »skal tages særlige
hensyn på grund af familieforhold, herunder til
børnefamilier, enlige forældre, familier med
syge eller handicappede medlemmer m.v.«. Derved
erkendes det, at 4-timers-reglen for
mennesker »på grund af familieforhold, herun-
der ...« vil være urimelig.

Uanset at det på denne måde er lykkedes at
fjerne nogle af de værste stramninger i lovfors-
laget, kan Socialistisk Folkeparti ikke stemme
for det under A nævnte lovforslag, som rummer
stramninger i rådighedskravene.

Derimod vil Socialistisk Folkeparti stemme
for det under B nævnte lovforslag, som inde-
bærer, at deltagerbetalingen fjernes fra AMU-
kurser.

At Socialistisk Folkeparti fortsat ikke vil
stemme for det lovforslag, som indeholder
stramninger - uanset at de værste stramninger
er fjernet - skyldes, at også disse stramninger
kan få uheldige og urimelige konsekvenser,
samtidig med at det ikke er lykkedes at få no-

gen som helst dokumentation for, at de er nød-
vendige for mobiliteten på arbejdsmarkedet.
Svarene, som Arbejdsmarkedsudvalget har få-
et, viser snarere, at der ikke er noget behov.
Den eksisterende 3-timers-regel bruges stort set
ikke. Derfor er det meningsløst at indføre en 4-
timers-regel. Kravet om større faglig mobilitet
efter 6 måneders arbejdsløshed er uhensigts-
mæssigt i forhold til, at mennesker, der har en
uddannelse bag sig, primært skal bruge deres
uddannelse. Med den nye bestemmelse tvinges
mennesker med en uddannelse ind på et ar-
bejdsmarked, hvor der oftest er relativt større
arbejdsløshed. Derved opstår den såkaldte gø-
geungeeffekt, hvorved ikkeuddannede skubbes
ud i arbejdsløshed. Begrænsningerne i arbejds-
løses muligheder for at tage uddannelsesorlov
forekommer hverken rimelige, hensigtsmæssi-
ge eller nødvendige.

I stedet for at stramme reglerne yderligere
for lønmodtagerne er der brug for øget indsats
på uddannelsesområdet, så der hele tiden er en
veluddannet arbejdskraft. Det drejer sig om, at
arbejdsgiverne skal tage praktikelever, afsætte
midler til efteruddannelse og bruge voksenlæ-
lingeordningen m.v.

I denne forbindelse vil afskaffelse af AMU-
betalingen givetvis også spille en positiv rolle.
Det samme vil utvivlsomt også de aftaler, som
Socialistisk Folkeparti har indgået med rege-
ringen i finanslovsaftalen på uddannelsesom-
rådet, f.eks. særlige initiativer på pleje- og pas-
ningsuddannelserne, i alt 36 mio. kr., uddan-
nesaktivisering for højtuddannede, hovedsag-
elig til IT-uddannelsen, i alt 75 mio. kr., ned-
bringelse af deltagergebyr for visse efteruddan-
nelser på åben uddannelse, i alt 20 mio. kr., og
videreførelse af voksenlærlingeordningen uden
loft. Dertil kommer med virkning på lidt læn-
gere sigt aftalen om 1000 flere uddannelses-
pladser på områder, hvor man ved, at der vil
være behov for uddannet arbejdskraft.

Et *fjerde mindretal* (Fremskridtspartiets
medlem af udvalget) indstiller det under A
nævnte lovforslag til *vedtagelse uændret*. Min-
dretallet indstiller det under B nævnte lovfors-
lag til *forkastelse* ved 3. behandling, men kan
støtte det af arbejdsministeren stillede æn-
dringsforslag.

Et *femte mindretal* (Enhedslistens medlem af
udvalget) indstiller det under A nævnte lovfors-
lag til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindre-

tallet vil dog stemme for de stillede ændringsforslag. Mindretallet indstiller det under B nævnte lovforslag til *vedtagelse* med det stillede ændringsforslag.

Mindretallet finder, at lovforslaget er en ideologisk stramning over for de arbejdsløse, som ikke har baggrund i reelle problemer. Enhedslisten har eftersøgt saglige argumenter for at foretage disse opstramminger af rådighedskraven for de ledige, men uden held.

Enhedslisten vender sig imod, at ledige allerede efter et halvt år skal kunne anvises og selv aktivt søge job uden for deres eget fagområde. Angiveligt er formålet at få mennesker, som afskediges fra brancher med få fremtidsmuligheder som f.eks. syersker, til at finde anden beskæftigelse. I praksis er sådanne grupper selv meget indstillet på at søge omskoling og skifte fag. Men bestemmelsen rammer alle med en kompetencegivende uddannelse, og Enhedslisten mener, at det er det rene vanvid og resourcespild, at folk, som har taget en lang og dyr akademisk uddannelse eller en faglig uddannelse, allerede efter 6 måneder skal tvinges til at søge andre fagområder. I praksis ofte til områder med et lavere uddannelsesniveau. Der er altså ofte tale om en statsautoriseret gøgeungeeffekt. Enhedslisten har derfor stillet et ændringsforslag, der i stedet intensiverer mulighederne for efter- og videreuddannelse inden for de lediges fagområde.

I praksis forhindres de pågældende hermed i at holde deres kundskaber ved lige, og deres muligheder for at vende tilbage til faget begrænses.

Inden for det faglærte område, hvor beskæftigelsen kan vise meget store udsving fra år til år, risikerer lovforslaget på længere sigt at være medvirkende til flaskehalsproblemer. Loven er et paradoks i forhold til fremtidens arbejdsmarked, som vil præges af langt flere løse ansættelser, projektjob, freelancejob og andre midlertidige stillinger end tidligere.

Enhedslisten er imod, at man udvider transporttiden for de ledige til at være op til maksimalt 4 timer. Enhedslisten tager til efterretning, at arbejdsministeren har lavet en oplødning i forhold til enlige forældre, mennesker med handicappede familiemedlemmer etc., som mindretallet kun kan bifalde. Mindretallet frygter dog, at forslaget kun kan administreres med omfattende dyneløfteri.

Derfor så mindretallet hellere, at man tog konsekvensen af kendsgerningerne, nemlig at

ministeren ikke har kunnet dokumentere situationer, hvor AF har haft brug for at anviser så fjerntliggende job.

Det ideologiske signal, ministeren ønsker at sende til de ledige, om, at de har pligt til at udnytte arbejdsmuligheder, der indebærer transport over så lange afstande, er grotesk i forhold til de økologiske, økonomiske, sociale, samfundsmæssige og menneskelige konsekvenser af, at folk skal være 12 timer hjemmefra.

I øvrigt er alternativet til den lange transporttid, nemlig regeringens flyttehjælp, ikke meget værd, så længe den er betinget af, at jobbet skal være anvist gennem AF. Inden for en lang række faglærte og akademiske fagområder bliver job stort set kun anvist gennem de faglige organisationer og deres medlemsblade.

Enhedslisten vender sig ligeledes imod begrænsningen af de lediges ret til uddannelsesorlov, idet kurser ud over 4 uger skal gøres betinget af AF's vurdering af øvrige beskæftigelsesmuligheder. Det lægger op til endnu en meget subjektiv og usikker sagsbehandling af de ledige, som i forvejen ikke har megen retssikkerhed. Fundamentalt er den ledige selv bedst egnet til at vurdere, hvilke aktiviteter der bedst sikrer arbejde i fremtiden. Eller som LO og FTF udtaler: »LO og FTF finder ikke aktuelt grundlag for at gennemføre begrænsninger i lediges muligheder for at anvende uddannelsesorlov. Forslaget kan indebære en risiko for, at i øvrigt relevante uddannelsesplaner bliver afvist på et usikkert grundlag.«

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af udvalget:

a

Ændringsforslag om deling af lovforslaget.

1) Lovforslaget deles i to lovforslag med følgende titler og indhold:

A. »Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik, lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., lov om orlov, lov om kommunal aktivering og lov om aktiv socialpolitik. (Etableringsydelse, orlov til ledige, igangsætningsydelse m.v.)« omfattende §§ 1-3 og 5-8.

B. »Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmarkedsuddannelser. (Deltagerbetaling på AMU)« omfattende §§ 4 og 7.

b

Ændringsforslag til det under A nævnte lovforslag.

Til § 2

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et flertal (S, SF, RV, EL og CD):

- 2) Nr. 1 udgår.
- 3) Nr. 2 udgår.
- 4) Nr. 3 udgår.

Af et *mindretal* (EL):

5) Nr. 6 affattes således:

»6. § 63, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Fra det tidspunkt, hvor medlemmet sammenlagt har haft 6 måneders ledighed inden for 12 måneder, må dagpenge ikke udbetales, hvis medlemmet uden fyldestgørende grund afslår konkret tilbudt efteruddannelse eller videreuddannelse.«

c

Ændringsforslag til det under B nævnte lovforslag.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et flertal (S, SF, RV, FP, EL og CD):

Til § 4

6) Nr. 1 affattes således:

»1. § 30, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Arbejdsministeren kan godkende uddannelsesinstitutioner og virksomheder - ud over AMU-centre og erhvervsskoler - til at udbyde særligt tilrettelagte sammenhængende forløb efter § 3, nr. 2, og kompetenceafklarende forløb efter § 3, nr. 3.«

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Det foreslås, at lovforslaget deles i 2 lovforslag. Dette indebærer, at ændringerne vedrørende arbejdsmarkedsuddannelserne udskilles i et lovforslag (B).

Til nr. 2-4

Ændringsforslagene er en udmøntning af en aftale mellem regeringen, Centrum-Demokraterne og Socialistisk Folkeparti.

Ændringsforslagene indebærer, at bestemmelserne om, at dagpengesatsen for dimittender fastsættes til et fast beløb på 82 pct. af højeste dagpenge, indtil beskæftigelseskravet på 52 uger inden for 3 år er opfyldt, udgår af lovforslaget.

Arbejdsministeren iværksætter en nærmere undersøgelse af nyuddannedes stilling på arbejdsmarkedet, herunder en kortlægning af nyuddannedes adfærd/mobilitet efter endt uddannelse.

Til nr. 5

Med ændringsforslaget ønsker Enhedslisten at sikre, at folk ikke bliver skubbet ud af deres fag efter et halvt års ledighed, men derimod får tilbudt efter- og videreuddannelse med henblik på gen- og opkvalificering inden for deres eget fagområde.

Til nr. 6

Ændringsforslaget indebærer, at erhvervsskoler ikke længere skal søge om godkendelse til at udbyde de særligt tilrettelagte sammenhængende forløb på AMU og de individuelle kompetenceafklarende forløb. Hermed sker der en ligestilling mellem AMU-centre og erhvervsskolerne i forhold til udbud af disse forløb, som primært er tiltænkt ledige.

De særligt tilrettelagte sammenhængende forløb kan indeholde arbejdsmarkedsuddannelser og anden uddannelse samt praktik. Uddannelsesstedet kan under hensyn til målgruppens forudsætninger og behov forlænge varigheden af de godkendte faglige arbejdsmarkedsuddannelser med op til 25 pct. Den individuelle kompetenceafklaring er rådgivning af den enkelte med henblik på afklaring af egne forudsætninger og behov i relation til primært arbejdsmarkedsuddannelse, men også anden uddannelse.

Det tilstræbes, at AMU-centre og erhvervsskoler har samme muligheder for at udbyde AMU-uddannelse og hermed også samme muligheder for at deltage i indsatsen for - via AMU - at kvalificere ledige. Det indebærer, som foreslået, ensartede godkendelsesregler i forhold til udbud og ensartet frihed til iværksættelse af indsatsen.

Jan Petersen (S) fmd. Ole Vagn Christensen (S) Poul Erik Dyrlund (S)

Lone Møller (S) Jens Peter Vernerisen (S) Aage Frandsen (SF) nfm.

Vibeke Peschardt (RV) Jette Gottlieb (EL) Vibeke Kiil (CD) Helge Sander (V)

Charlotte Antonsen (V) Flemming Oppfeldt (V) Ulla Tørnæs (V) Bendt Bendtsen (KF)

Frank Dahlgaard (KF) Brian Mikkelsen (KF) Annette Just (FP)

Dansk Folkeparti havde ikke medlemmer i udvalget.